

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РИНКУ АВТОТОВАРІВ УКРАЇНИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Досліджено особливості формування та розвитку ринку автотоварів України в умовах трансформації, воєнних викликів і макроекономічної нестабільності. Проаналізовано структуру ринку автотоварів, вплив імпорту нових і вживаних автомобілів, роль вторинного ринку транспортних засобів, а також зміни в каналах збуту автозапчастин. Визначено ключові тенденції розвитку ринку автотоварів та окреслено напрями адаптації підприємств до змін споживчого попиту й конкурентного середовища.

Ключові слова: ринок автотоварів; автозапчастини; автомобільний ринок; вторинний ринок; імпорт автомобілів; логістика; канали збуту; станції технічного обслуговування; конкуренція.

Abstract

The article examines the specific features of the formation and development of the Ukrainian automotive aftermarket under conditions of structural transformation, wartime challenges, and macroeconomic instability. The structure of the automotive aftermarket is analyzed, including the impact of imports of new and used vehicles, the role of the secondary vehicle market, as well as changes in automotive parts distribution channels. Key development trends of the automotive aftermarket are identified, and directions for enterprises' adaptation to changes in consumer demand and the competitive environment are outlined.

Keywords: automotive aftermarket; auto parts; automotive market; secondary market; vehicle imports; logistics; distribution channels; service stations; competition.

Вступ

В умовах трансформації економіки України, ускладнення логістичних ланцюгів та зростання ролі автомобільного транспорту ринок автотоварів набуває особливого значення як ключовий елемент післяпродажного обслуговування транспортних засобів. Динаміка імпорту автомобілів, активізація вторинного ринку, зміни у платоспроможному попиті населення та вплив воєнних і макроекономічних чинників суттєво трансформують структуру і масштаби попиту на автотовари. За цих умов дослідження особливостей формування, структури та тенденцій розвитку ринку автотоварів України є актуальним з позиції оцінювання його адаптивності, стійкості та перспектив функціонування в сучасному економічному середовищі.

Результати дослідження

Ринок автотоварів України є важливою складовою автомобільного ринку та відіграє суттєву роль у функціонуванні транспортної інфраструктури, споживчого сектору й суміжних галузей економіки. Він охоплює широкий асортимент продукції - від запчастин і комплектуючих до аксесуарів, технічних рідин та обладнання для обслуговування автомобілів. Частка автотоварів у загальній структурі автомобільного ринку формує значний сегмент післяпродажного обслуговування, який забезпечує безперервну експлуатацію понад 9 млн зареєстрованих транспортних засобів в Україні. Формування структури ринку відбувається під впливом внутрішнього попиту, динаміки імпорту автомобілів, розвитку вторинного ринку та загальних економічних і логістичних умов.

Структура ринку автотоварів безпосередньо залежить від стану автомобільного сектору. Основними сегментами є запасні частини та комплектуючі, мастильні матеріали, аксесуари й товари для ремонту та технічного обслуговування. За експертними оцінками, понад 65 % обороту ринку автотоварів припадає саме на сегмент автозапчастин, ще близько 20 % - на технічні рідини та мастила, решта — на аксесуари та обладнання. Значна частина попиту формується за рахунок імпортованих автомобілів, частка яких у структурі українського автопарку перевищує 70 %.

Повномасштабна війна істотно вплинула на автомобільний ринок України. У 2022 році імпорт нових автомобілів скоротився більш ніж у 5 разів, особливо в період березень–травень, однак тимчасове скасування митних платежів призвело до різкого зростання імпорту вживаних транспортних засобів. У 2023 році обсяги продажів нових автомобілів зросли в середньому на 62 % порівняно з 2022 роком. Лідером ринку стала марка Toyota (10 738 авто, 54 %), друге місце посів Volkswagen (7 094 авто, зростання більш ніж у 2 рази), третє - Renault із приростом 42,1 % [1].

У 2024 році повернення митного збору та девальвація гривні (понад 10 % у річному вимірі) знизили платоспроможний попит, що призвело до падіння продажів авто та виходу з ринку частини малих компаній, посиливши його концентрацію. Це вплинуло на структуру попиту, збільшивши частку дешевших і вживаних комплектуючих. За даними 2025 року, в Україну імпортовано понад 258 тис. легкових авто, з яких понад 80 % – уживані, що підтримує високий попит на автозапчастини; лише за I квартал укладено близько 213 тис. угод купівлі-продажу вживаних авто, середній вік яких становить 8–9 років [2]. Ринок автотоварів залишається нерівномірним: понад 334 авторинки, з них 48 у Києві та 33 у Харківській області [3]. Частка б/в запчастин сягає 30–40 %, тоді як у 2025 році зареєстровано понад 79,5 тис. нових авто (98 % імпорт), що формує попит на оригінальні комплектуючі [3]. Загалом частка авторинків скоротилася до менш ніж 20 %, а ринок поступово концентрується в онлайн-торгівлі та сервісних каналах [4].

Висновки

Ринок автотоварів України формується під впливом трансформацій автомобільного ринку, макроекономічної нестабільності та зростання ролі вторинного сегмента транспортних засобів. Активний імпорт уживаних автомобілів, високий середній вік автопарку та географічна концентрація попиту зумовлюють стійкий попит на автозапчастини, витратні матеріали й товари для технічного обслуговування. Водночас скорочення частки традиційних каналів збуту та посилення ролі авторизованих СТО й оптово-сервісних мереж свідчать про структурну перебудову ринку та зростання рівня його концентрації. За таких умов ефективний розвиток підприємств на ринку автотоварів потребує гнучкої асортиментної політики, адаптації логістичних процесів і орієнтації на зміну споживчих пріоритетів, що є ключовим чинником забезпечення їх конкурентоспроможності в сучасних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Пойда-Носик Н., Бачо Р. Аналіз тенденцій розвитку автомобільної промисловості в Україні. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2022. №2. С. 13–23.
2. Андронік О.Л., Криворучко Д.М. Управління в умовах швидких інновацій та зовнішніх факторів в автомобільній галузі. *Вісник Херсонського національного технічного університету*. 2022. №4 (83). С. 119–126.
3. Аналіз авторинку країни Європи та України у 2023 році. URL: <https://inventure.com.ua/uk/analytics/investments/avtorinok-ukrayini-u-2023-roci:-prodazh-avto-taprognozi-na-2024-rik>
4. Любченко С., Травянка О. Аналіз українського автомобільного ринку в умовах військового стану. *Scientific journal «Modeling the development of the economic systems»*. 2024. URL: <https://mdes.khmnu.edu.ua/index.php/mdes/article/download/377/361/795>

Семенчук Карина Володимирівна – студентка групи П-226, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Науковий керівник: **Безсмертна Оксана Владиславівна** - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва, логістики та менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця. e-mail: bezsmertna@vntu.edu.ua

Semenchuk Karin V. - Department of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.

Supervisor: **Oksana V. Bezsmertna** - PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Entrepreneurship, Logistics and Management, Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa, e-mail: bezsmertna@vntu.edu.ua